

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
2021**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
ПУЕТ
2021**

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)
3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 140-Н від 25 серпня 2021 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

А. С. Ткаченко, к. т. н., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор, завідувач сектору документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

М. Є. Розоза, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор, завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

Г. П. Хомич, д. т. н., професор, завідувач кафедри технологій харчових виробництв і ресторанного господарства ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут денної освіти : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – Ч. 1. –
334 с.

ISBN 978-966-184-417-8

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Готельно-ресторанна справа; Харчові технології; Освітні педагогічні науки; Облік і оподаткування; Менеджмент; Інформаційна, бібліотечна та архівна справа; Публічне управління та адміністрування; Комп'ютерні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування; Економіка; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Товарознавство та експертиза в митній справі; Маркетинг.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021
ISBN 978-966-184-417-8

Миць Я. В., Петренко І. М. Попередження та вирішення конфліктів у діяльності керівників закладів вищої освіти	250
Могила С. Є., Тодорова І. С. Педагогічні умови формування здатності до самооцінювання навчальної діяльності майбутнього викладача вищої школи в процесі магістерської підготовки	255
Молодецький К. В., Петренко І. М. Професійна компетентність майбутніх інженерів хімічного профілю в закладах вищої освіти.....	262
Палаженко В. В., Шара С. О. Організація науково-дослідної роботи студентів.....	267
Панько Р. В., Петренко С. М. Система виховної роботи в закладах вищої освіти	272
Почтар І. Д., Нестуля С. І. Наукові підходи до формування медіакультури майбутніх викладачів вищої школи в процесі магістерської підготовки	278
Пух В. М., Петренко І. М. Становлення цінностей в освітньому процесі	284
Ропавка А. В., Кононець Н. В. Поняття педагогічної культури магістрантів освітньої програми «Педагогіка вищої школи»	291
Рудаков С. С., Кононець Н. В. Удосконалення професійної підготовки фахівців готельно-ресторанного господарства в закладах вищої освіти	296
Старолат В. С., Тодорова І. С. Ігрові технології в освітньому просторі університету	301
Ступар А. В., Усанов І. В. Критерії сформованості професійної компетентності майбутніх юристів у системі фахової передвищої освіти	308
Тоноян Д. Г., Кононець Н. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки фахівців економічного профілю	312

Висновки. Наукова робота студентів стає невід’ємною складовою частиною учасників навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти України. Її результати сприяють вдосконаленню навчального процесу, створюють сприятливі умови для ефективної підготовки конкурентноспроможних, висококваліфікованих фахівців.

Список використаних джерел

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи / Вітвицька С. С. – Київ : Центр навч. л-ри, 2003. – 234 с.
2. Микитюк О. М. Теорія і практика організації науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах освіти України в XIX ст. : автореф. дис. ... д-ра пед. наук / Микитюк О. М. // Інститут педагогіки АПН України. – Київ, 2004. – 42 с.
3. Пузирьова Н. В. Теорія і практика науково-дослідної роботи студентів (на матеріалі університетів України XIX ст.) : автореф. дис. ... канд. пед. н. : / Пузирьова Н. В. // Харк. Нац.ун-т ім. В. Каразіна. – Харків, 2002. – 19 с.
4. Семенов О. М. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів / Семенов О. М. – К. Глухів : РВВ ГДПУ, 2002. – 96 с.

УДК 378.325.561.005

СИСТЕМА ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

***Р. В. Панько**, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи*

***І. М. Петренко**, д. і. н., професор – науковий керівник*

Анотація. У статті проаналізовано систему виховної роботи у закладах вищої освіти методологічні аспекти дослідження проблем управління навчально-творчою діяльністю студентів.

Ключові слова: виховання, виховна робота, система виховної роботи, куратор академічної групи, вищий навчальний заклад.

Abstract. The article analyzes the system of educational work in higher education institutions, methodological aspects of researching

the problems of management of educational and creative activities of students.

Key words: education, educational work, system of educational work, curator of an academic group, higher educational institution.

Постановка проблеми. Проблема виховання майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах на сьогоднішній день набуває особливої актуальності. Метою суспільства стає духовне вдосконалення особистості, на що акцентовано увагу в державних нормативних документах та актах. Зокрема, Закон України «Про вищу освіту» передбачає створення таких умов навчання та виховання, які б забезпечували «можливість інтелектуального, морального, духовного, естетичного і фізичного розвитку особи, що сприяє формуванню знаючої, вмілої та вихованої особистості» [3, с. 75].

Аналіз останніх публікацій показує, що проблеми виховної діяльності немалою мірою досліджені в сучасній педагогіці та психології: загальні питання теорії і практики виховної роботи (А. Макаренко [5], В. Сухомлинський [7] та ін.); проблема організації виховної роботи зі студентами різних типів навчальних закладів (С. Вітвицька [2], С. Карпенчук [4] та ін.); педагогічні умови організації позааудиторної виховної роботи у вищих закладах освіти (О. Винославська [1] та ін.); технології навчання і виховання у вищій школі В. Стрельников [6] та ін.).

Водночас, відсутність довершених універсальних теорій, які можна було б покласти в основу організації виховної роботи у ВНЗ, робить конче актуальним і необхідним проведення подальших досліджень з метою підвищення ефективності здійснення виховного процесу в умовах вищого навчального закладу.

Метою статті є визначення основних напрямів, засобів і форм у системі виховної роботи куратора академічної групи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основні напрями виховання реалізуються у вищих навчальних закладах у процесі навчання та позааудиторної діяльності студента. Позааудиторна виховна робота у вищому навчальному закладі проводиться на основі студентського самоврядування, активності і самостійності студентів за умови керівної ролі студентського

активу і педагогічної допомоги викладачів. Основними напрямками виховної роботи у вищому навчальному закладі є: формування наукового світогляду; громадянське та патріотичне виховання; правове виховання; моральне виховання; художньо-естетичне, трудове, фізичне виховання; екологічне виховання; професійне виховання.

Основними засобами і формами реалізації цих напрямів роботи у вищих навчальних закладах є: диспути, вечори, читацькі конференції, бесіди, свята, лекції, зустрічі та інше.

Наприклад, серед основних заходів громадянського та патріотичного виховання можна назвати: бесіди та лекції з патріотичної тематики про історію, культуру, літературу і мистецтво різних народів і країн, про їх культурні взаємозв'язки; екскурсії історичними та літературно-мистецькими місцями України; диспути про культуру міжетнічних відносин; вечори і зустрічі поколінь; відзначення ювілею просвітників, письменників, діячів літератури, науки, культури, мистецтва; відзначення українських народних свят, обрядів; ознайомлення з традиціями і побутом народів України; роз'яснення основних засад Конституції України; лекції та бесіди з питань правового виховання; зустрічі з працівниками правоохоронних органів; дискусії на тему «Молодь і закон» тощо.

Реалізація виховної роботи у студентських групах здійснюється через інститут кураторів. Це управлінська ланка, яка взаємодіє з іншими у системі позааудиторної виховної роботи і забезпечує її організацію на рівні студентської академічної групи. Результатом діяльності куратора є набуття молодою людиною соціального досвіду поведінки, формування національної самосвідомості, ціннісних орієнтацій і розвиток індивідуальних якостей особистості.

Діяльність куратора академічної групи здійснюється на підставі Статуту університету, Концепції виховної роботи з урахуванням особливостей і традицій університету. Зміст його діяльності визначається такими основними документами: Законом України «Про освіту», Державною національною програмою «Освіта. Україна XXI сторіччя»; «Концепцією виховання

дітей та молоді у національній системі освіти», «Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ столітті», відповідними інструктивно-методичними документами Міністерства освіти і науки України, а також положеннями, розробленими структурними ланками університету.

Згідно зі своїм соціальним статусом та функціональними обов'язками куратор академічної групи у своїй діяльності реалізує конкретні виховні функції. На кураторів академічних груп розповсюджується система матеріального заохочення, прийнята в університеті та за поданням даного факультету чи проректора. Результати діяльності куратора обговорюються систематично на засіданні кафедр, радах факультетів, ректоратів та вченій раді згідно з планом роботи університету.

Функції куратора академічної групи: аналітична, організаторська, комунікативна та соціальна. Аналітична функція передбачає планування та організацію виховної роботи студентською групою на підставі урахування куратором: міжособистісних стосунків у колективі мотивів навчальної та пізнавальної діяльності студентів, рівня їх інтелектуального розвитку, індивідуальних особливостей, соціально-побутових умов життя (останнє досліджується куратором спільно з профоргом групи), стану здоров'я, результатів навчання тощо. Організаторська функція забезпечує надання необхідної допомоги студентському самоврядуванню, творчим групам, радам тощо. Функція соціалізації реалізується у взаємодії «педагог-студент». Куратор академічної групи допомагає вихованцю в особистісному розвитку, засвоєнні та прийнятті суспільних норм, цінностей, дотриманні засад духовно повноцінного буття.

Керівник академічної групи: спільно з активом групи складає проект плану виховної роботи на навчальний рік, який затверджується на зборах академгрупи; стежить за виконанням плану, в процесі якого аналізує ефективність виховної роботи, розвиток творчої ініціативи студентів самоврядування; веде індивідуальну роботу зі студентами; виявляє нахили і здібності студентів і сприяє їх участі в роботі наукових гуртків, творчих студій, культурних товариств, клубів за інтересами, спортивних секцій,

в художній самодіяльності; тримає в полі зору успішність студентів, встановлює контакти з відповідними кафедрами з метою створення належних умов для навчання, надання їм необхідної допомоги, здійснення заходів для роботи з обдарованими студентами; висловлює свої рекомендації академічній групі щодо проведення виховних годин, присутній на них, сприяє залученню студентів до факультетських та загально-університетських заходів; піклується про житлово-побутові умови студентів, про їх культурний відпочинок, бере участь у розподілі місць у гуртожитку, періодично відвідує його; вносить пропозиції щодо відзначення і заохочення кращих студентів, бере участь у складанні характеристик студентів академічної групи; несе відповідальність за свою роботу перед деканатом і кафедрою.

Планування значною мірою визначає результати та перспективність системи виховної роботи. Цілеспрямоване і чітке планування допомагає кураторам уникнути багатьох помилок та негативних явищ у студентській групі. Обґрунтований план дозволяє намітити загальні перспективи та конкретні шляхи розв'язання поставлених виховних завдань.

Основні вимоги до плану: цілеспрямованість плану, тобто зміст та форми виховної роботи, що плануються, передбачають реалізацію конкретних цілей та задач. Кожна справа має сприяти розв'язанню поставлених завдань. Залежно від мети кожна форма роботи має свою специфіку у її використанні; врахування потреб та інтересів, індивідуальних особливостей кожного студента; співтворчість педагогів та студентів в організації виховної роботи; зв'язок з життям суспільства, майбутньою професійною діяльністю студентів; комплексний характер планів; цілісний підхід до процесу планування; наступність змісту та форм виховної роботи; конкретність, доцільність плану, обґрунтованість виховної роботи, врахування особливостей студентського колективу, рівня його розвитку, традицій, що склалися; розумна насиченість плану.

Серед основних засобів виховної роботи кураторів є: щотижневі виховні години, які включаються до розкладу академічних

занять, а викладачеві до індивідуального плану роботи; бесіди « За круглим столом», дискусійні клуби, інші заходи виховного впливу в студентських аудиторіях і гуртожитках (із залученням фахівців різного профілю); культпоходи історичними місцями рідного краю, до музеїв, картинних галерей, на виставки, до театрів; колективний перегляд кінофільмів та вистав з їх наступним обговоренням; індивідуальна виховна робота зі студентами з урахуванням їх індивідуальних особливостей. Кураторам академічних та керівникам творчих груп належить ініціатива у виборі форм, методів, прийомів, засобів та напрямів виховної роботи; їх роботу на факультетах координують деканати, а кафедри забезпечують проведення конкретних заходів виховного впливу.

Критеріями ефективності управління системою виховної роботи на рівні куратора академічної групи є: рівень вихованості майбутніх педагогів; активність, згуртованість групи, суспільно-корисний характер діяльності групи; стабільний режим роботи академічної групи, відсутність серйозних випадків порушень трудової та навчальної дисципліни студентами; позитивна мотивація навчально-виховної діяльності студентів, що виявляється у навчально-пізнавальній, науково-дослідній, інших видах діяльності; мікроклімат у групі, що сприяє самореалізації особистості кожного студента; різноманітність форм виховної позааудиторної роботи, що сприяє самореалізації особистості кожного студента; діяльність студентського самоврядування у групі; участь групи у загально університетських заходах; сприятливі умови проходження адаптаційного періоду студентами 1-го курсу; оволодіння студентами досвідом соціальної поведінки.

Висновки. Результатом виховної діяльності куратора має бути достатній рівень вихованості студентів. Під вихованістю в педагогічному розумінні мають на увазі комплексну властивість особистості, яка характеризується наявністю і рівнем сформованості в неї суспільне значущих якостей, що відображають мету виховання. Ефективність виховання – це відношення досягнутих результатів до передбаченої мети (цілей) у процесі -

формування духовного обличчя, суспільне значущих якостей особистості.

Список використаних джерел

1. Винославська О. В. Психологія : навч. посіб. для студ. вузів / ред. О. В. Винославська. – Київ : ІНК ОС, 2005. – 352 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : метод. посіб. для студентів магістратури / Вітвицька С. С. – Київ : Центр навч. л-ри, 2003. – 316 с.
3. Закон України «Про вищу освіту» // Освіта в Україні. Нормативна база. – Київ : КНТ, 2006. – С. 40–93.
4. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. / Карпенчук С. Г. – Київ : Вища школа, 1997. – 304 с.
5. Макаренко А. С. Педагогические сочинения : в 8 т. / редкол.: М. И. Кондаков (гл. ред.) и др. – Москва : Педагогика, 1983. – Т. 3. – 511 с.
6. Стрельников В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.
7. Сухомлинский В. А. Избранные произведения : в 5 т. / Сухомлинский В. А. – Київ, 1980. – Т. 4. – 597 с.

УДК 378.1

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

І. Д. Почтар, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»

С. І. Нестуля, д. пед. н., професор – науковий керівник

Анотація. У даній статті було розглянуто основні поняття «медіакультури» у процесі магістерської підготовки викладачів вищої школи. Автор дійшов висновку, що майбутні вчителі повинні використовувати різноманітну медіапродукцію у своїй професійній діяльності для розвитку медіа компетентностей своїх учнів. Щоб досягти цього, вчитель повинен оволодіти різними технологіями медіаосвіти, а потім успішно використовувати їх для підвищення свого власного професійного рівня.